

Dkt. Robert Vannoy , Wafalme, Hotuba ya 10

© 2012, Dkt. Robert Vannoy , Dkt. Perry Phillips, Ted Hildebrandt

Nabii kutoka Yuda, Onyo la Ahiya , Nasaba ya Baasha , Mapitio ya Omri na Ahabu

– Nabii kutoka Yuda – 1 Wafalme 13

Tulikuwa katika 1 Wafalme 13. Tuliangalia sura hiyo ambapo Mtu wa Mungu kutoka Yuda anatoka kaskazini hadi Betheli na kutabiri dhidi ya madhabahu ya Yeroboamu, na miongoni mwa mambo mengine anatoa unabii wa muda mrefu kwamba mfalme anayelitwa Yosia hatimaye atachoma mifupa ya manabii na makuhani wa uongo kwenye madhabahu hiyo. Na kisha kulikuwa na utabiri wa muda mfupi ambao pia ulitimizwa ambao ulithibitisha utabiri wa muda mrefu. Hebu tuendelee kwenye “D,” “Onyo la Ahiya , 1 Wafalme 14:1-20.”

Sawa, swali linahusiana na kile tulichokizungumzia mara ya mwisho. Swali ni: Mtu huyu wa Mungu kutoka Yuda amedanganywa na nabii mzee katika Ufalme wa Kaskazini, na tunawezaje kuelezea kinachoendelea huko? Inaonekana kwangu kwamba nabii mzee kutoka Kaskazini alikuwa nabii wa kweli. Alisikia kuhusu kile ambacho mtu huyu wa Mungu kutoka Yuda alifanya kuhusu kukabiliana na Yeroboamu kwenye madhabahu hiyo. Nadhani alikuwa na huruma kwa kile alichofanya. Na inaonekana kwamba alitamani kuwa na ushirika na mtu huyu, mtu huyu mcha Mungu kutoka kusini. Labda alikuwa ametengwa na hakuwa na mawasiliano mengi na waumini wengine waaminio huko. Ili kufanya hivyo, anasema uongo. Inaonekana kwangu kwa sababu ya ubinafsi. Sasa bila shaka, aliposema uongo, hakuwa akifanya kazi ya nabii wa kweli. Ndiyo maana napendelea kuzungumzia unabii kama kazi badala ya ofisi. Inaonekana kwangu unabii ni wakati Bwana anaweka neno lake kinywani mwa mtu fulani ili maneno anayosema yawe maneno ya Mungu. Lakini hiyo haimaanishi kwamba kila wakati wanapofungua midomo yao wanafanya kazi ya nabii. Mzee huyu, ingawa alifanya hivyo na alijulikana kama nabii, katika kisa hiki anatenda dhambi, na alifanya jambo ambalo bila shaka hakupaswa kufanya.

Sasa mtu wa Mungu kutoka Yuda, kwa upande mwingine, alikuwa amepewa neno

moja kwa moja kutoka kwa Bwana kwamba asirudi njia ile ile, asile mkate wala kunywa maji na mtu yeyote pale, lakini alimsikiliza mzee huyu aliposema alikuwa na ufunuo. Alimsikiliza nabii mzee ingawa ulipingana na ufunuo wa awali aliokuwa amepokea. Hakupaswa kumsikiliza kwa sababu Mungu hajipingi mwenyewe. Mungu hangesema jambo moja kwa mtu mmoja na jambo lingine kwa mwingine. Kwa hivyo nadhani wanaume hawa wote wawili walikuwa na makosa.

Sasa, mtu wa Mungu kutoka Yuda ambaye hakuitii neno la Mungu kisha akahukumiwa kwa hilo. Kisha nabii mzee anafanya kazi ya nabii wa kweli anaposema, “Hili ndilo litakalokupata: hutalala na baba zako.” Na alishambuliwa na kuuawa na simba. Kwa hivyo wakati huo anafanya kazi ya nabii wa kweli tena. Lakini alipomdanganya, hakika ilikuwa jambo baya sana alilofanya. Ilikuwa ni tendo la dhambi. Unaweza kuwa nabii wa kweli lakini usiwe mtu mzuri. Kawaida nabii ni mtu mcha Mungu, lakini unaweza kuwa nabii wa kweli na mtu mbaya. Jamaa huyu anaonyesha hilo. Balaamu alikuwa mtabiri mpagani, lakini alikuwa nabii wa kweli kwa sababu Bwana aliweka maneno yake kinywani mwake. Alitaka kulaani Israeli lakini hakuweza; badala yake aliwabariki Israeli. Nadhani kesi kama hizo ni tofauti, lakini nadhani ni muhimu utambue tofauti kwamba nabii si nabii kila wakati katika kila kitu anachosema. Anaweza kukosa kusema. Kwa hivyo unafanya *kazi ya kinabii*, na nadhani hiyo ni njia bora ya kuzungumzia kinachotokea.

Unamchukulia Nathani alipoulizwa na Daudi, “Je, nimjengee hekalu, nimjengee Bwana nyumba?” Na Nathani anasema, “Endelea na ufanye; Bwana akubariki.” Lakini unaona hilo lilikuwa neno lake mwenyewe. Halikuwa neno la Mungu kwa sababu Bwana alimjia usiku huo na kusema, “Rudi umwambie Daudi: Hutanijengea nyumba. Nitakujengea nyumba”—kwa maana ya nasaba. Kwa hivyo Nathani alikosea. Alizungumza alipokuwa akiombwa na Daudi kuzungumza kama nabii. Alizungumza kama mwanadamu. Ilibidi arudi na kujirekebisha wakati neno la Bwana lilipomjia.

Elisha na Vijana Wanaowadhihaki na Kubeba Ni utambuzi wa Neno la Mungu likisemwa kupitia nabii, na ikiwa nabii huyo atadhihakiwa, basi si jambo la kibinafsi; ni

jambo la ofisi. Katika kisa cha Elisha, nadhani walitambua kwamba alikuwa mrithi wa Eliya, na ingawa walikuwa wakimdhiki kwa kuwa na upara, dharau yao ilizidi tu kazi yake na ofisi yake. Mstari wa pili wa 2 Wafalme 2:23: “Kutoka huko Elisha akapanda kwenda Betheli. Alipokuwa akitembea barabarani, vijana wakatoka mjini, wakamdhiki, wakisema, ‘Panda, wewe mwenye upara.’ Wakasema, ‘Panda!’ Akageuka na kuwalaani kwa jina la Bwana, na dubu wawili wakaja wakawararua vijana 42.” Maoni niliyoweka katika Biblia ya utafiti ya NIV ni: “Elisha alitangaza laana inayofanana na laana ya agano ya Mambo ya Walawi 26:21-22.” Matokeo yake yalitoa onyo kuhusu hukumu ambayo ingewajia taifa zima ikiwa lingendelea kutotii na uasi.

Kwa hivyo, matendo ya kwanza ya Elisha yalikuwa ishara ya huduma yake ambayo ingefuata baraka za agano la Mungu ambazo zingefuata wale waliomtazama. Unaona kwamba kulikuwa na uponyaji wa maji huko Yeriko, ambayo ilikuwa jibu la mojawapo ya maswali hayo. Tendo lake la kwanza, mwanzo wa huduma yake, lilikuwa ishara ya baraka ambazo zingewajia wale waliomtazama kwa sababu laana za agano zingewaangukia wale waliomgeukia. Kwa hivyo inaonekana kwangu kuna ishara fulani inayohusika katika uhusiano, au mtazamo ambao unaweza kusema, wa vijana hao waliokuwa kinyume na Elisha na mtazamo wa taifa kuelekea Bwana. Katika kitendo hicho, si kisasi cha kibinafsi tu, kulipiza kisasi kwa mtu aliyekuwa akimdhiki. Umuhimu wake unaonekana katika ofisi yake. Lakini pia inaonyesha mtazamo wa taifa kuelekea Bwana kwa sababu hakika mtazamo kuelekea Elisha ulihusisha mtazamo huo kuelekea Bwana kwa kuwa alikuwa nabii wa Bwana. Maandishi yanaacha hilo wazi; hayasemi kwamba waliuawa. Sina uhakika neno la Kiebrania lililo nyuma yake ni nini. Ningeweza kuandika niangalie hilo na kujaribu kukumbuka wiki ijayo ili kutoa maoni juu yake. Hiyo ni 2 Wafalme 2:24.

D. Onyo la Ahiya kwa Yeroboamu – 1 Wafalme 14

Turudi kwenye onyo la Ahiya , 1 Wafalme 14. Nabii yule yule aliyemwambia Yeroboamu kwamba angepewa ufalme sasa anatangaza kwamba utaondolewa kwake. Hilo liko katika mstari wa 7 na unaofuata wa sura ya 14. Bwana anamwambia Ahiya ,

“Nenda umwambie Yeroboamu hivi ndivyo Bwana, Mungu wa Israeli, asemavyo, Nilikuinua kutoka miongoni mwa watu, na kukufanya kiongozi juu ya watu wangu Israeli. Nilirarua ufalme kutoka nyumba ya Daudi, na kukupa wewe, lakini hukuwa kama mtumishi wangu Daudi, aliyezishika amri zangu, na kunifuata kwa moyo wake wote, akifanya yaliyo mema machoni pangu tu. Umetenda mabaya kuliko wote waliokutangulia. Umejifanyia miungu mingine, sanamu za kusubu. Umenikasirisha, na kunitupa nyuma yako. Kwa sababu hii, nitaleta maafa juu ya nyumba ya Yeroboamu. Nitamkatilia mbali Yeroboamu kila mwanamume wa mwisho katika Israeli, mtumwa au huru. Nitaiteketeza nyumba ya Yeroboamu kama vile mtu ateketezavyo mavi, hata yatakapokwisha. Mbwa watamla wale walio wa Yeroboamu watakaokufa mjini, na ndege wa angani watawalisha wale watakaokufa mashambani. Bwana amesema.”

Kwa hivyo ujumbe huo wa hukumu unatolewa kwa Yeroboamu na Ahiya. Mazingira, kama unavyokumbuka, ni swali la Yeroboamu kwa Eliya kuhusu mwanawe mgonjwa. Anamtuma mkewe akiwa amejificha, na hamdanganyi Eliya kwa hilo. Lakini anaambiwa kwamba mwana huyo atakufa. Na unapata hilo katika mstari wa 12 ambapo anasema, "nawe, rudi nyumbani. Utakapokanyaga mguu wako mjini mwako, mvulana huyo atakufa." Nadhani inavutia kwamba unapata taswira ya kile ambacho mara nyingi huitwa "kesi ya agano." Nadhani unapata taswira ya kesi hiyo ya agano na hukumu ambayo Ahiya anatangaza. Unaona katika mstari wa 7 na 8 Ahiya anakariri matendo ya neema ya Bwana: "Nilikuinua kutoka miongoni mwa watu, nikakufanya kuwa kiongozi juu ya watu wangu Israeli; nami nikaurarua ufalme kutoka nyumba ya Daudi, nikakupa wewe."

Kwa hivyo wale ambao mnafahamu mlinganisho huo kati ya mikataba ya Wahiti na nyenzo za agano la kibiblia, mikataba ya Wahiti huanza na utangulizi huo wa kihistoria. Na vivyo hivyo nyenzo za agano la kibiblia na matendo ya neema ya Bwana: "Mimi ndimi Bwana niliyewaleta kutoka nchi ya Misri. Kwa hivyo, fanyeni hivi na hivi na hivi." Ili Israeli itakapochacha agano na nabii anatumwa kuwarudisha Israeli kwenye agano, mara nyingi utapata katika vitabu vya unabii (sasa hii haiko katika kitabu cha unabii bali ni nabii anayezungumza) kwamba manabii watatumia aina ya umbo

linaloakisi umbo hilo la agano. Kwanza watasema matendo ya neema ya Bwana: "Hivi ndivyo nilivyofanya, lakini hivi ndivyo mlivyofanya. Nimekuwa mwaminifu na mwenye neema, lakini mmegeuka na hamkutii," na kisha kutamka hukumu. Kwa hivyo unaona hapa katika 7 na 8a una matendo ya neema ya Bwana. Na katika 8b na 9 una mashtaka, "Lakini hukuwa kama mtumishi wangu Daudi. Umefanya maovu zaidi kuliko wote waliokutangulia. Umejifanyia miungu mingine." Na kisha kipengele cha tatu ni sentensi uliyonayo katika 1 Wafalme 14, mstari wa 10 na unaofuata: "Kwa sababu hii, hivi ndivyo nitakavyofanya." Kwa hivyo nadhani unapata tafakari fulani ya hilo katika mfumo wa ujumbe hapo ambao Ahiya analeta. Sawa, hiyo ilikuwa "D" " Onyo

la Ahiya kwa Yeroboamu." E. Utawala wa Nadabu – 1 Wafalme 15:25-28 "E" kwenye karatasi yako ni: "Utawala wa Nadabu, 1 Wafalme 15:25-28." Katika sura ya 14 na katika sehemu ya mwanzo ya sura ya 15 unarudi Yuda huko na Rehoboamu. Lakini kisha katika 15:25 unasoma: "Nadabu mwana wa Yeroboamu akawa mfalme wa Israeli katika mwaka wa pili wa Asa, mfalme wa Yuda. Alitawala juu ya Israeli miaka miwili." Nadabu alitawala miaka miwili tu. Una mistari hii minne tu inayomzungumzia, mistari ya 25-28. Kwa kweli si mfalme muhimu, na ameuawa katika kile unachoweza kukiita uasi wa ikulu. Unasoma katika mstari wa 27, " Baasha , mwana wa Ahiya wa nyumba ya Isakari, walipanga njama dhidi yake, naye akampiga huko Gibethoni , mji wa Wafilisti, wakati Nadabu na Israeli wote walipokuwa wakiuzingira. Baasha akamuua Nadabu katika mwaka wa tatu wa Asa mfalme wa Yuda, na kumrithi kama mfalme."

2. Nasaba ya Baasha

a. Urithi

wa Baasha Kwa hivyo hiyo inatuleta kwenye "2," "Nasaba ya Baasha ," na nina sehemu ndogo kadhaa hapo. "a" ni "Urithi Wake." Sitatumia muda mwingi kwenye nasaba hii ya Baasha , lakini urithi wake ni 1 Wafalme 15:27-30 na kisha 33 na 34. Kama tunavyojua tayari, Baasha alimuua Nadabu ambaye alikuwa mwana wa Yeroboamu. Kisha akawaua nyumba yote ya Yeroboamu akitimiza utabiri wa Eliya kwamba nyumba

ya Yeroboamu ingefutwa. Kwa hivyo unasoma katika mstari wa 29, "Hakumwacha Yeroboamu mtu yeyote apumue; aliwaangamiza wote, sawasawa na neno la Bwana lililotolewa kupitia mtumishi wake Ahiya Mshiloni - kwa sababu ya dhambi za Yeroboamu."

b. Vita vya Baasha Dhidi ya Yuda - 1 Wafalme 15:32

Sawa, "b" ni: "Vita Vyake Dhidi ya Yuda, 1 Wafalme 15:32." Tulikuwa na kauli fupi tu, "Kulikuwa na vita kati ya Asa na Baasha , mfalme wa Israeli katika utawala wao wote." Sasa tunasoma zaidi kuhusu hilo unaposoma kuhusu utawala wa Asa Kusini. Baasha alipigana na Asa kusini. Sababu ya uadui huo ilikuwa jaribio la kuwazuia watu wa kaskazini kwenda kusini kuabudu. Yeroboamu alijenga madhabahu hapo. Alikuwa na wasiwasi kuhusu hilo, na Baasha anapopanda kiti cha enzi, bado ana wasiwasi kuhusu hilo. Kama tulivyojadili wiki iliyopita, Baasha anaposhambulia kusini, Baasha anamchochea Asa kufanya muungano na Ben- Hadadi wa Damasko huko Syria. Kisha Baasha akalazimika kusimamisha shinikizo alilokuwa akiweka kusini. Sawa hivyo hizo zilikuwa vita zake dhidi ya Yuda.

c. Unabii wa Yehu – 1 Wafalme 16:1-7 “c,” “Unabii wa Yehu, 1 Wafalme 16:1-7.” Sasa Yehu hapa anaitwa “Yehu mwana wa Hanani .” Sio Yehu yule yule ambaye baadaye alikuwa mfalme. Lakini Yehu huyu alikuwa nabii, na alimwambia Baasha kwamba nyumba yake ingeharibiwa kama ile ya Yeroboamu. Umesoma katika mstari wa 3 kwamba Bwana anasema kupitia Yehu, “Ninakaribia kumwangamiza Baasha na nyumba yake. Nitaifanya nyumba yako kama ile ya Yeroboamu mwana wa Nebati . Mbwa watamla wale walio wa Baasha watakaokufa mjini, na ndege wa angani watamla wale watakaokufa mashambani.”

d. Utawala wa Ela – 1 Wafalme 16:8

“d,” ni: “ Utawala wa Ela , 1 Wafalme 16, mstari wa 8 na unaofuata.” Alikuwa mwana wa Baasha , na tena, si mfalme muhimu. Alitawala kwa miaka miwili tu. Unasoma mwishoni mwa mstari wa 8, “ Ela mwana wa Baasha akawa mfalme wa Israeli,

akatawala huko Tirza kwa miaka miwili.”

Kisha unapata mapinduzi mengine ambayo ni “e,” “Ulaghai wa Zimri , 1 Wafalme 16:9-13.” Zimri , mmoja wa maafisa wa Ela , alipanga njama dhidi yake. Na unasoma katika 10, “ Zimri aliingia, akampiga na kumuua,... kisha akamrithi kama mfalme.” Kwa hivyo Zimri alikuwa mmoja wa maafisa wa Ela . Anapanga njama dhidi yake. Anamuua na kisha anafanya kile kile ambacho Baasha alifanya. Anaua nyumba yote ya Baasha . Na unasoma kwamba katika mstari wa 11: “Aliua familia yote ya Baasha . Hakumwacha mwanamume yeyote, iwe ni jamaa au rafiki.” Hata hivyo, utawala wa Zimri ulikuwa mfupi sana. Alitawala kwa siku saba. Unasoma kwamba katika mstari wa 15: “ Zimri alitawala Tirza siku saba.” Kisha akajiua. Unasoma katika mstari wa 18, Omri alipokwenda dhidi ya Tirza ambapo Zimri alikuwa, unasoma katika mstari wa 17, “ Omri na Israeli wote waliokuwa pamoja naye waliondoka Gibethoni na kuuzingira Tirza. Zimri alipoona mji umetekwa, aliingia ngomeni mwa jumba la kifalme na kuichoma moto jumba hilo kumzunguka. Basi akafa kwa sababu ya dhambi alizokuwa amezitenda, akifanya maovu machoni pa Bwana kwa kutembea katika njia za Yeroboamu.”

f. Interregnum, Miaka Minne Na kisha “f” kwenye karatasi yako ni: “I interregnum , Miaka Minne.” Inaonekana kwamba baada ya kifo cha Zimri , inaonekana kama kulikuwa na wakati wa mapambano kati ya Omri na Tibni kwa ajili ya ufalme. Inaonekana kama ilichukua miaka minne kabla ya Omri hatimaye kushinda na kuimarisha mamlaka ya kutosha kutangazwa kuwa mfalme na mtawala. Sababu ninayosema hivyo ni kwamba ukiangalia 1 Wafalme 16:15 unasoma hapo, "Katika mwaka wa 27^{wa} Asa, mfalme wa Yuda, Zimri alitawala huko Tirza kwa siku saba." Na kisha Zimri anajiua. Lakini unalinganisha hilo na 16:23 ambapo Omri anakuwa mfalme na unasoma, "Katika mwaka wa 31^{wa} Asa, mfalme wa Yuda, Omri akawa mfalme wa Israeli. Alitawala miaka 12." Sita kati yao huko Tirza; huo ni mstari wa 23. Kwa hivyo huo ni mwaka wa 31^{ikilinganishwa} na mwaka wa 27^{wa} Asa. Kwa hivyo inaonekana kama kuna kipindi cha miaka minne hapo ambapo kuna mapambano kati ya Omri na Tibni . Katika mstari wa 21, “Watu wa Israeli waligawanyika katika makundi mawili: nusu

wakimuunga mkono Tibni kuwa mfalme, nusu nyingine wakamuunga mkono Omri . Lakini wafuasi wa Omri wakawa na nguvu kuliko wale wa Tibni . Basi Tibni akafa, na Omri akawa mfalme.” Anaanza rasmi kutawala katika mwaka wa 31^{wa} Asa. Kwa hivyo inaonekana kama kuna kipindi kirefu cha kutokuwa na utulivu na kutokuwa na uhakika kuhusu ni nani hasa angeshinda na kuwa mfalme.

D. Nasaba ya Omri

1. Omri Mwenyewe – 1 Wafalme 16:15-28

a. Mrithi – 1 Wafalme 16:21-22 b. Utawala Wake Mpya

Sawa hiyo inatupeleka chini hadi “D” Hiyo ilikuwa nasaba mbili za kwanza za Israeli. “D” ni “Nasaba ya Omri .” Na “1” chini ya “D” ni “ Omri Mwenyewe, 1 Wafalme 16:15-28.” Nilikuwa na hoja ndogo tatu hapo, ya kwanza ni: “Mrithi, 1 Wafalme 16:21, 22.” Tayari tumeangalia hilo. Umesoma katika mistari ya 21 na 22 kuhusu pambano hilo kati ya Omri na Tibni , na kisha katika mstari wa 23 unasoma kwamba anakuwa mfalme. Umesoma kwamba alitawala miaka 12, sita kati yake akiwa Tirza, ambayo ina maana kwamba alitawala miaka sita huko Samaria. “D” kwenye karatasi yako ni: “Mji Wake Mkuu Mpya.” Umesoma mstari wa 24, “Alinunua kilima cha Samaria kutoka kwa Shemeri kwa talanta mbili za fedha na akajenga mji kwenye kilima akiuita Samaria baada ya Shemeri , mmiliki wa zamani wa kilima.” Omri ni mtawala muhimu. Anachagua eneo ambalo lilikuwa eneo lililowekwa kimkakati. Ilichaguliwa vizuri, iko juu ya kilima, rahisi kuilinda, katikati mwa eneo la Ufalme wa Kaskazini na anaanzisha hapo mji mkuu mpya. Samaria ilibaki kuwa mji mkuu wa Ufalme wa Kaskazini tangu wakati huo hadi wakati wa utumwa mnamo 722 KK. Haraka ikawa kubwa zaidi kuliko Yerusalemu na kuwa mji muhimu zaidi katika Palestina. Waashuri walipokuja hatimaye na kushambulia Ufalme wa Kaskazini, Samaria iliweza kustahimili kwa miaka mitatu. Waliuzingira mji huo ambao ulikuwa mji mgumu kuuchukua na waliweza kuupinga hadi hatimaye wakalazimika kujisalimisha. Lakini Omri anaanzisha mji mkuu mpya.

c. Utawala wake “C” ni “Utawala wake.” Hii iko kwenye muhtasari wako. Hakuna mengi yanayosemwa kuhusu hilo, lakini inaonekana alifanya urafiki na Yuda. Hatusomi vita kati ya Falme za Kaskazini na Kusini wakati wa Omri . Hakuna marejeleo ya mgogoro hapo. Inaonekana kwamba alifanya ushirikiano na baadhi ya mataifa yaliyozunguka, na hilo liko wazi katika kesi ya Wafoinike kwa sababu mwanawe Ahabu alimwoa Yezebeli ambaye alikuwa binti wa mfalme wa Tiro . Unasoma hilo katika 1 Wafalme 16, mstari wa 31, chini ya maoni kuhusu Ahabu ambapo inasema kwamba “ Alimwoa Yezebeli, binti wa Ethbaali , mfalme wa Wasidoni, akaanza kumtumikia Baali na kumwabudu”. Lakini bila shaka huo ulikuwa muungano wa ndoa uliohitimishwa kati ya Omri na Ethbaali , mfalme wa Wasidoni.

d. Umuhimu

wa Omri Sawa “D” ni: “Umuhimu Wake.” Hakuna mengi yaliyosemwa kumhusu katika 1 Wafalme. Una mstari wa 23-28 pekee, mistari sita. Lakini jambo la kuvutia ni kwamba katika kumbukumbu za Waashuru, Israeli inatajwa kama “Nchi ya Omri ” mwishoni mwa mwaka wa 733 na Tiglath-Pileseri III. Kwa hivyo hiyo ni 733 KK, miaka 150 baadaye. Omri angekuwa yapata 880 KK Mnamo 733 KK, Tiglath-Pileseri III, akimaanisha Israeli, anaizungumzia kama “nchi ya Omri .” Shalmaneseri III anamwita Yehu, “mwana wa Omri .” Yehu anapiga magoti mbele ya mtawala wa Ashuru akitoa ushuru, lakini Shalmaneseri anamwita Yehu “mwana wa Omri ,” jambo ambalo linavutia kwa sababu hakuwa mwana wa Omri . Kwa kweli, Yehu ndiye aliyeangamiza nasaba ya Omri , au nasaba ya Ahabu. Lakini unaona jina hilo lilikuwa muhimu kwa Waashuru bila kujua maelezo yote ya nasaba za kifalme katika Israeli. Anajulikana tu kama mwana wa Omri kwa sababu yuko kwenye kiti cha enzi huko Samaria. Na kisha pia Mfalme Meshu wa Moabu kwenye Jiwe la Moabu anasema kwamba " Omri , mfalme wa Israeli, alinyenyekeza Moabu kwa miaka mingi na kuiteka nchi ya Medaba ." Medaba ni eneo lililo mashariki mwa Yeriko upande wa mashariki wa Mto Yordani. Kwa hivyo kutokana na baadhi ya marejeleo haya ya nje ya Biblia, unapata wazo kwamba Omri alikuwa mtu

muhimu sana ingawa maandishi ya kibiblia hayasemi mengi kumhusu.

Sasa, nilisema jambo fulani kuhusu hilo mapema katika kozi hii, na nadhani sababu ya maandishi ya kibiblia kutozungumzia Omri ni kwamba si kusudi la mwandishi wa 1 na 2 Wafalme kuzingatia mambo ya kisiasa na kiuchumi. Ni masuala ya agano -- masuala ya uaminifu wa Israeli kwa Bwana ambayo ni muhimu sana kwa mwandishi. Na hivyo badala ya kuzingatia Omri , anazungumzia Ahabu, mwana wa Omri , ambaye alianzisha ibada ya Baali kupitia ndoa yake na Yezebeli. Unapata sura kadhaa kamili zilizotolewa kwa Ahabu, zaidi ya unavyofanya kwa Omri . Nadhani tunaweza kusema kwamba uhusiano wa Ahabu na Omri ni sawa na ule wa Sulemani na Daudi kwa maana hii: kila mmoja alirithi ufalme ambao baba yake alikuwa ameuanzisha. Sulemani alitokea baada ya Daudi kujenga ufalme , unaweza kusema. Na Ahabu anakuja baada ya Omri kuanzisha ufalme muhimu kaskazini mwa Israeli. Kila mmoja alirithi ufalme ambao baba yake alikuwa ameuanzisha.

2. Ahabu -- 1 Wafalme 16-22 a. Nafsi ya Ahabu – 1 Wafalme 16:29-34 Sawa, hilo linatuleta kwa Ahabu, ambayo ni nambari, “2” kwenye karatasi yako. Kuna sura kadhaa (sura 16-22) hapo zilizotolewa kwa Ahabu. Unaona nina mambo machache hapa pia. Huduma ya Eliya na Elisha, kwa sehemu kubwa, inafaa wakati wa Ahabu. Sasa Elisha anazidi hayo hadi wakati wa wana wa Ahabu. Lakini hebu tuangalie kwanza nafsi ya Ahabu, 1 Wafalme 16:29-34. "Katika mwaka wa 38^{wa} Asa mfalme wa Yuda, Ahabu mwana wa Omri akawa mfalme wa Israeli na akatawala huko Samaria juu ya Israeli kwa miaka 22. Ahabu, mwana wa Omri , alifanya maovu zaidi machoni pa Bwana kuliko yeyote aliyemtangulia. Hakuona tu kuwa ni jambo dogo kutenda dhambi za Yeroboamu, mwana wa Nebati , lakini pia alimwoa Yezebeli binti wa Ethbaali , mfalme wa Wasidoni, akaanza kumtumikia Baali na kumwabudu. Alimjengea Baali madhabahu katika hekalu la Baali alilolijenga huko Samaria. Ahabu pia alitengeneza nguzo ya Ashera na akafanya mengi zaidi ili kumkasirisha Bwana, Mungu wa Israeli, kuliko wafalme wote wa Israeli waliomtangulia. Katika siku za Ahabu, Hieli wa Betheli alijenga upya Yeriko. Aliweka misingi yake kwa gharama ya Abiramu mwanawe wa kwanza , na akaweka malango

yake kwa gharama ya mwanawe mdogo Segubu , sawasawa na neno la Bwana lililonenwa na Yoshua mwana wa Nuni."

Kwa hivyo kuhusu nafsi yake, anaonekana akifanya maovu zaidi kuliko mfalme yeyote aliyemtangulia. Hakuendelea tu na ibada ya ndama ya Yeroboamu - na hilo karibu linakuwa jambo dogo - anaenda mbali zaidi ya hapo na kuanzisha ibada ya Baali. Kwa hivyo ni wazi kwamba anakiuka sio amri ya pili tu, bali pia ya kwanza. Alitumikia miungu mingine.

Yeriko Una orodha hiyo ya mambo aliyofanya ambayo inaishia kwa kurejelea ujenzi wa Yeriko, mstari wa 34. Yeriko ilibaki kile kinachoitwa "mji wazi" tangu wakati wa ushindi. Kumbuka Waisraeli walipoingia Kanaani, Bwana aliitoa Yeriko mikononi mwao walipokuwa wakizunguka mji na kuta zikaanguka. Ziliharibiwa na mikono ya Bwana. Na Yoshua wakati huo alitangaza laana kwa yeyote ambaye angejenga Yeriko.

Sasa nadhani kuna umuhimu fulani katika hilo. Unaweza kuuliza swali, "Kwa nini Yeriko ilibaki kuwa mji wazi?" Inaonekana kwangu kwamba kusudi la Mungu hapo ni kwamba kuta hizo zilizobomolewa ziwe ushuhuda, au ishara, kwa vizazi vyote vilivyofuata kwamba Israeli walikuwa wamepokea nchi kutoka kwa mkono wa Bwana kama zawadi ya neema yake. Haikuwa mkakati wao wa kijeshi au nguvu za kijeshi zilizowapatia nchi ya Kanaani. Bwana aliwapa. Na magofu hayo yangekuwa ukumbusho wa ukweli kwamba walipokea nchi kutoka kwa mkono wa Mungu kama zawadi ya neema yake. Kwa hivyo ilikuwa kubaki mji wazi kama ushuhuda wa ukweli kwamba usalama wa Israeli haukuwa katika ngome za kijeshi. Usalama wao ulitegemea mahali pengine, ilikuwa ni kwa kumtii Bwana, na Bwana aliahidi kwamba angewalinda.

Lakini sasa unampata mfalme kwenye kiti cha enzi kaskazini ambaye si mfalme wa kweli wa agano, naye anautazama mji huo pamoja na kuta zake zilizobomoka, na katika hukumu yake hiyo ni dhima badala ya nguvu. Ni dhima badala ya ishara ya ahadi. Kwa hivyo unasoma kwamba katika wakati wa Ahabu, Hieli anajenga upya Yeriko na nadhani hiyo ieleweke kama kuiimarisha, kujenga upya kuta. Inazungumzia kuweka misingi na kuweka malango yake. Lakini anafanya hivyo kwa gharama ya wanawe

wawili kulingana na laana ya Yoshua.

Hilo linarudi nyuma katika Yoshua 6:26. Sura ya sita ya Yoshua inasimulia kuhusu kutekwa kwa Yeriko na Yoshua anasema katika mstari wa 26, “Amelaaniwa mbele za Bwana mtu atakayeamua kujenga upya mji huu wa Yeriko. ‘Kwa gharama ya mzaliwa wake wa kwanza ataweka misingi yake; kwa gharama ya mdogo wake atayasimamisha malango yake.’” Na unafikiri katika kipindi hicho chote, hadi wakati wa Waamuzi, wakati wa Sauli, wakati wa Daudi hadi wakati wa Sulemani, hata pamoja na shughuli zote kubwa za ujenzi za Sulemani, Yeriko ilibaki kuwa mji wazi. Inategemea jinsi unavyoweka wakati wa ushindi, lakini ukiuweka katika 1446 KK, sasa uko chini katika miaka ya 800, miaka mia tano au sita. Kwa hivyo ilibaki kuwa mji usio na ngome kwa muda mrefu. Lakini sasa Ahabu hapendi hilo. Nadhani kwamba mtazamo wa Ahabu ni kwamba hamwamini Bwana bali katika mikakati yake ya kijeshi na ngome na majeshi na kadhalika.

b. Mke wa Ahabu, Yezebeli – 1 Wafalme 16:31 “B” ni “Mkewe, 1 Wafalme 16:31.” Alimwoa Yezebeli binti wa Ethbaali, mfalme wa Wasidoni. Tiro na Sidoni zilikuwa miji yenye mafanikio ya biashara ya baharini kwenye pwani ya Foinike. Ndoa hiyo labda ilipangwa kuhusiana na muungano kati ya Ethbaali na Omri, baba yake Ahabu. Kama tunavyosoma katika masimulizi yanayofuata, Yezebeli anageuka kuwa mwanamke mwenye nia kali na mkatili. Labda alikuja Israeli akifikiri kwamba watu hawa ni watu walio nyuma, watu wasio na utamaduni ikilinganishwa na Tiro na Sidoni, wakidhani dini yao haikubaliki. Kwa hivyo anaanzisha ibada ya Baali na anashikilia kiini cha manabii 450 wa Baali na manabii 400 wa mungu wa kike Ashera. Unasoma kwamba katika 1 Wafalme 18:19, “Waiteni watu kutoka kote Israeli waje kunilaki kwenye Mlima Karmeli. Waleteni manabii 450 wa Baali na manabii 400 wa Ashera wanaokula mezani pa Yezebeli.” Kwa hivyo aliwapa hawa manabii 850 wa kipagani aliowaingiza katika Ufalme wa Kaskazini.

Pia anaonyesha kwamba wazo lake la ufalme ni kinyume kabisa na wazo la kibiblia au la agano la ufalme katika suala la shamba la mizabibu la Nabothi. Kumbuka

Ahabu alikasirika kwa sababu hakuweza kumshawishi Nabothi kuuza shamba lake la mizabibu, na Yezebeli anaingia katika hilo na kutumia vibaya mfumo wa mahakama. Anapanga mashahidi wa uongo wamshuhudie Nabothi ili apigwe mawe. Kisha anachukua mali hiyo na kumpa Ahabu. Ni tukio hilo. Bila shaka, Ahabu alikuwa na ushiriki fulani kwa kuwa alikubaliana nalo, na ni tukio hilo linaloongoza kwenye unabii wa Eliya wa hukumu juu ya nyumba ya Ahabu. Lakini Yezebeli hakika ni mtu mashuhuri katika Ufalme wa Kaskazini wakati huu na alikuwa na jukumu kubwa katika kuanzishwa kwa ibada ya kipagani katika Ufalme wa Kaskazini. 1 Wafalme 16:32, 33, "Alimjengea Baali madhabahu katika hekalu alilojenga huko Samaria, akatengeneza nguzo ya Ashera na akafanya mengi zaidi ili kumkasirisha Bwana, Mungu wa Israeli, kuliko wafalme wote wa Israeli waliomtangulia."

Yeroboamu alipoanzisha ndama wa dhahabu, tulizungumzia hilo hapo awali, inaonekana kama ingawa bado alikuwa akikiuka amri ya pili: "Usijifanyie sanamu ya kuchonga," bado alikuwa akijaribu kumwabudu Bwana, ingawa kwa njia zisizofaa, lakini bado alikuwa Bwana. Alipofanya hivyo, mtu huyo wa Mungu kutoka Yuda alimkemea kwa hilo. Na Baasha , alipoendelea na ibada hiyo ya ndama, alikemewa na Yehu, mwana wa Hanani . Lakini sasa una jambo jipya: si ndama wa dhahabu tu. Sasa ni ibada ya Baali, na hiyo inaletwa na Ahabu.

Eliya na Elisha Bwana anapinga hilo kwa kuwatuma Eliya na Elisha. Kwa hivyo hapa katikati ya kitabu cha Wafalme, mwishoni mwa 1 Wafalme na katika sehemu ya kwanza ya 2 Wafalme, una nyenzo nyingi zilizotolewa kwa huduma za Eliya na Elisha. Nadhani ibada ya Baali iliwakilisha mgogoro mkubwa zaidi katika maisha ya kidini ya Israeli tangu wakati wa kuingia Kanaani hadi wakati wa Kristo. Ukitafakari hilo, huu ni mgogoro mkubwa kwa Israeli. Je, imani ya kweli itabaki miongoni mwa watu wa Mungu? Kwa hivyo kuna umakini mkubwa unaotolewa kwa huduma za Eliya na Elisha wanapokabiliana na suala hilo.

Jambo la kuvutia ni kwamba: pia una moja ya vipindi vikubwa vya miujiza na ishara hapa, moja ya vipindi vikubwa zaidi kupatikana popote katika Biblia. Inaonekana

kwamba ishara na maajabu kwa kawaida huambatana na mabadiliko makubwa katika historia ya ukombozi. Ukitafakari hilo kwa dakika moja, kimsingi una vipindi vinne katika historia ya kibiblia vya miujiza mikubwa. Una wakati wa Kutoka na Ushindi. Unao hapa katika wakati wa Eliya na Elisha. Na kisha unawapata wakati wa maisha ya Kristo na pia katika siku za mwanzo za kanisa. Hizi ni hatua kubwa za mabadiliko katika historia ya ukombozi, na kisha unapata aina ya miujiza mingi katika vipindi hivyo muhimu vya historia ya ukombozi.

Sawa ninachotaka kufanya hapa ni kuacha mjadala wetu kuhusu Ahabu kwa muda na kugeukia mjadala wa jambo ambalo nimesema nitajadili na hilo ni: Tunawezaje kuelewa maana ya masimulizi haya kwa leo? Kwa maneno mengine, unahubirije kuhusu masimulizi ya kihistoria ya Agano la Kale? Hebu tupumzike kidogo na tutakaporudi, nataka kushughulikia suala hilo kwa njia ya kinadharia zaidi mwanzoni, na labda ndivyo tutakavyomaliza usiku wa leo. Kisha tutaangalia baadhi ya masimulizi haya ya huduma ya Eliya, ambapo ndipo tutakapojaribu kuonyesha kutoka kwa baadhi ya vifungu hivyo kile tulichozungumzia kwa njia ya kinadharia zaidi. Tunawezaje kuelewa maana ya masimulizi haya? Kwa hivyo hebu tuchukue mapumziko ya dakika 10 na turudi, na tutaingia katika hilo.

Imenukuliwa na Daniel Shafer
Uhariri mbaya na Ted Hildebrandt
Uhariri wa mwisho na Dkt. Perry Phillips
Imesimuliwa tena na Dkt. Perry Phillips